

בית נעמן

נמסר במוצ"ש פרשת שמיני, כ"ה בניסן התש"ף

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע
בשידור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן': 079-9-367-367
או בקו בית נאמן:
079-9270505

בשעה 22:00

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

נושאי השיעור:

- א. הראשון לציון הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל.
- ב. סכנת הסוכר.
- ג. ברכת המצה בשאר ימות השנה.
- ד. מגין המרפסות.
- ה. שמיעת שירים בימי העומר בצל הקורונה.
- ו. שמעון הצדיק.
- ז. כוונת וכח התפלה.

הראשון לציון הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל

א. שבוע טוב ומבורך. השבוע הזה אָבְדוּנו בעוונות תלמיד חכם גדול, הראשון לציון הרב אליהו בקשי דורון זצ"ל, שהרבה וקבץ פעלים לתורה, יסד ישיבות ויש לו עשירים בחוץ לארץ שהיו תומכים ביישיבות שלו, וכתב ספרים בטוב טעם ודעת, יש כאלה כותבים בקיצור שאי אפשר להבין אותם¹, צריכים לכתוב בשפה ברורה ובנעימות "בנעימה קדושה"², והרב בקשי דורון ע"ה היה ככה, אתה קורא בספרו ואתה נהנה מכל מלה, דברים ברורים ובהירים, והיה מדוכה בייסורים שש שנים, בשנים האחרונות היינו מברכים אותו כל שבת, היינו מזכירים אותו ראשון "ותשלח רפואה שלימה למורנו ורבנו הגאון וכו'", אבל בשבועות האחרונים אנחנו מתפללים בבית ולא בירכנו, והנה בא מלאך המוות ומצא פינה ולקח את הנשמה של הצדיק הזה.

לראות סוכר כראות פני מלאך המוות

ב. וגם כן אשתו של הגבאי היקר שלנו רבי נסים לוי. היא הייתה חולה כמה שנים, ואני לא ידעתי שהיא הייתה מאושפזת, אמרו לפני כמה חדשים, שעברה ניתוח כליה וחשבתי שהורידו לה כליה והיא יכולה לחיות עם כליה אחת, אבל התברר שהיא מאושפזת כמה שנים בבית חולים, נדמה לי שהבעיה התחילה מסכרת, ואחר כך הבעיה הלכה והתפשטה והתפשטה עד שנפטרה לפני יומיים שלושה, זכרונה לברכה³. ואני רוצה לדבר על

1. הרוג'וצ'ובר ע"ה קשה להבין אותו, עשו מכון בירושלים "מפענח צפונות", הספר שלו נקרא צפנת פענח והם מפענחים צפונות, אולי התחילו טיפה מן הים (אני יודע כמה כריכים עש), אבל ככה זה, קשה להבין אותו, פעם הרב עובדיה והרב בן ציון ע"ה עמדו על קטע מצפנת פענח שלושה ימים ושלושה לילות, פגש אותם רבי עזרא עטיה ע"ה, אמר להם: מה אתם מעיניים כל כך? אמרו לו: לא הבנו צפנת פענח, אמר להם: אתם יודעים מה שהוא אמר על עצמו? "צפנת פענח ואור שמח לא טעם ולא ריח"... הסגנון שלו קשה מאד, רק הוא מביין את מה שהוא כותב, אחרי עמל וטורח מבינים. ולפעמים הוא לא כותב כלום, פעם בא אחד והקשה לו קושיא של שטות, אז הוא ציין לו מקורות בלי סוף, והוא תמיד כותב בגליונות (השליח שלו מביא לו כל שבוע מאה גליונות, והוא עונה ועונה ועונה, אני לא חושב שיש העתקים מכולם, אולי יש העתקים בודדים), ההוא קיבל את כל המקורות האלה בגליונה, ולא הבין כלום, הוא שאל את עצמו מה הקשה? אני שאלתי אותו עניין אחד והוא עונה לי משהו אחר "טענו בחטים והודה לו בשעורים" (שבעות ל"ח ע"ב), שאלו על זה את הרוג'וצ'ובר, אמר להם: בכל המקורות האלה כתוב "עם הארץ", "חסר דעת", "תרדא", "טיפש"... זה המקורות שלו, כי מה אתה שואל שאלות כאלה. אבל מי ביין מה הוא מדבר? גם! זה הדרך שלו היא שונה מכל הפוסקים, הוא מחליט דבר, ככה נראה לי וזהו, אבל בדור שלנו אנחנו לא יכולים ללמוד בשיטה כזאת.

2. כמו שהרב חיד"א כותב. הרב חיד"א כדי שהקורא לא יתעייף מהבקיאות והחריפות שלו, אז הוא מכניס כל פעם איזו הערה קטנה, מכניס איזו מליצה - שיבוץ קטן של איזה משפט בגמרא או במדרש. (וראה ס' מראית העין אבות פ"ד מ"ד).

3. אני לא יכלתי ללכת לנחם כי אנחנו סגורים בבית. פעם רבי יהודה הלוי אמר (בשיר "מי כלה"): "ימי כלו, ועיני כלו, בבור צר כלאו, אשב נבדל" הוא חוזר על מלת "כלו" שלוש

הסכרת. אנשים לא יודעים כמה היא רעה⁴. הסכרת נעשתה מכת מדינה, לא מכת מדינה אחת אלא כל המדינות, אומרים שארבעים אחוז מבני העולם חולים בסכרת, ויש לעומת זה הרבה דברים שהם דיאט. אבל מלכתחילה לא צריך להגיע לסכרת⁵, היום כשיש בר מצווה או משהו מפזרים סוכריות בבית הכנסת, וכולם מתנפלים עליהם כמו שזה משהו מיוחד⁶, זה לא ככה, צריך אדם להזהר, בבית הכנסת יחלקו דברים שיש בהם מעט סוכר, ואם הילד רוצה סוכר, תתן לו סוכריה פעם אחת בשבוע לא יותר מזה, ותתן לו גם דברים אחרים, צ'יפס ומה שאתה רוצה, אבל סוכר זה לא בריא⁷.

פעמים במובן שונה, ימי כלו הכוונה נגמרו. ועיני כלו הכוונה נכספו כמו "נכספה וגם כלתה נפש" (תהלים פ"ד ג), בבור צר כלאו - כלוא האחרונה עם א' בסוף, נמצא בתוך כלא. לא יוצאים אפילו למדרגות, כי אולי במדרגות מישוהו שם את ידו ויש לו קורונה, "כי קרן עור פניו" (שמות ל"ד טו), כי קרנו הידים שלו... מה נעשה?! הכל בבית. ברוך ה' יש לנו מנין, רובו מבני המשפחה שיהיו בריאים, וחלק באים ועומדים מבחוץ ורואים זה את זה, אין שום בעיה.

4. סבא שלי ע"ה היה חולה סכרת עשרים ושבע שנים. היום יש אגודה ישראלית לסכרת, ויש דברים שהם בלי סוכר, ויש דברים שאין בהם תוספת סוכר, ויש גם לחם רגיל שאין בו סוכר. אבל אז בחוץ לארץ לא היה דבר כזה, הלחם לחולי סכרת היה כמו דיקט, כמו קרש. היו מוכרים אותו במקום מסוים, ואני אחרי הנישואין הייתי כל שבוע הולך פעמיים למקום הזה, ומצמצם את הזמן שלי בדיוק, לוקח אוטובוס (מישיבת הרב פינסוף) במקום ללכת הביתה הולך למקום הזה שמוכרים בו את הלחם הזה, ומהמקום הזה הולך לבית של סבא ומביא לו את הלחם. אי אפשר לטעום אותו. ואחרי יומיים-שלושה צריך להביא עוד לחם, זה מה שהוא אוכל. לפעמים הוא מתאוה לאכול משהו, אומר תביאו לי קצת לחם לברך עליו. אבל הוא רעב והוא אוכל את זה. היום ברוך ה' יש כל מיני דברים.

5. אני מכיר צדיק אחד בחוץ לארץ שחיי ששים ושבע שנים, והוא לא היה צריך רופא שיניים בכלל, למה? בילדותו לא אכל סוכר, (בגירא סוכר זה דבר לוקסוס), ומה היה אוכל? כל הזמן לוקח תמרים (תמרים אכלו בשפע), תפוחים, ענבים, הכל אכלו. כל דבר טבעי בדרך כלל אין בו סכנה. (יש דברים טבעיים שהם לא מתאימים, אחד אמר גם הנחש הוא טבעי... הנחש יש לו תכונה מיוחדת, הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. בראשית ג' ט"ו). הקב"ה עושה דברים טובים. ואפילו פעם אחת בחיים שלו לא הלך לרופא שיניים. היום ילדים בגיל שנתיים-שלוש הולכים לרופא שיניים, והילד מפחד, ועושים לו מנגינות, משעשעים אותו, משגעים אותו...

6. הסוכריות האלה זה הסכסם שנעשה בחשאי בין בעלי סוכריות ובין רופאי שיניים... רופאי שיניים היו מובטלים, אין להם מה לעשות, עד שמגיע להם אחד בגיל שבעים-שמונים שיש לו בעיות בשיניים, ובעלי סוכריות היו מובטלים גם כן, לא ידעו מה לעשות, אמרו בואו אתם תייצרו סוכריות, סוכריות יצד סוכריות עלית סוכריות תחתית... ואחר כך יבואו אלינו, יש פרנסה גם לאלה וגם לאלה...

7. היה עיתונאי אחד בשם אדם ברוך, הוא היה רחוק. למה היה רחוק? מספרים עליו שבילדותו למד באיזו ישיבה, אבל הוא לא

עיצוב גרפי: האל 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:40	19:53	20:33
18:57	19:56	20:30
18:47	19:56	20:31
18:56	19:54	20:29

להקדשות והנצחות 052-7130-552

הסכרת הזאת נוראה ואיומה⁸, לכן גם בשמחה בבית הכנסת תביא ממתקים בלי

היה שקדן, מה לעשות. לא כל אחד יכול לתת שקידה בלב התלמידים שלו, גם אם תספר להם סיפורים על הצל"ח ועל המשנה למלך ועל הגר"א ועל גאוני עולם, יאמר לך אני מגיע אליהם! אני לא מגיע אליהם. אבל צריך לקרב, צריך לדבר בנחת, לדבר באהבה, גם אם התלמיד לא רוצה ללמוד תקרב אותו, אם הוא אומר קושיא יפה תאמר לו, אמרת קושיא יפה מאד, זו קושיית מהרש"א, אבל אני לא כותב לך את זה, הרי לכל אחד יש מהרש"א בגמרא שלו, אז תעשה עוד קושיא על דבריו, תחדש משהו ונכתוב לך, ותראה איך מהחידושים הקטנים שלך נעשה ספר גדול, ספר חשוב, לא כמו שעושים היום שבכלל לא כותבים, ואחרי שהבחור נעשה בן שמונה עשרה תשע עשרה פתאום עושה 'חבורה', מה זה חבורה? חבורה זה פצע... 'חבורה תחת חבורה' (שמות כ"א כ"ה), לא ככה עושים. אז בשמחת תורה רקדו כולם עם ספרי תורה וגם הוא (אדם ברך) רקד בכל כוחו, קרא לו המשגיח או ראש הישיבה (לא זוכר מי), אמר לו לפי הלימוד שלך בקיץ האחרון לא מגיע לך לרקוד... כלומר אתה סתם מראה את עצמך, אתה סתם מתחזה, אתה לא אוהב ללמוד, מה לעשות. **המלים האלה נקבו את לבו, אחרי כמה ימים יצא מהישיבה ולמד באוניברסיטה.** מאיפה אני מכיר אותך? **כשהרב עובדיה ע"ה** אמר פעם שהשואה באה מחמת גלגול נשמות, האשכנזים היה להם נפשות מגולגלות (והוא לא אמר את זה מלבו, אלא אמרו חכמים שיש הרבה דברים מחמת גלגול, אי אפשר לומר שכולם ככה, ששה מליון מגולגלים? אבל חלק גדול מהם יש להם גלגולי נפשות, ואומרים בשם החזון איש (מעשה איש ח"ד עמ' קע"ח) שבאה השואה בגלל הדברים הנוראים שהיו באירופה בבין אדם לחבירו, וכוונתו למחלוקת בין הרבנים בימי הגאון יעב"ץ ורבי יונתן, והמחלוקת הזאת היו בה הרבה לשון הרע והרבה מחלוקות והרבה רכילות, גרמה מה שגרמה. אולי זה פותר בעיה קטנה מתוך ששה מליון, אולי פותר כמה מאות אלפים, אבל ששה מליון!)). אז כל המדינה געשה ורעשה, איך זה ואיך זה ואיך זה, ובמקום שיאמרו דברים בשמו בכנסת, הרב קרא לעיתונאי הזה שהוא "עיתונאי לענייני חרדים" במעריב, אמר לו בוא אני אסביר לך, והוא הסביר לו, והוא כתב את ההסבר, הביאו לי את ההסבר מה שהרב עונה, אבל העיתונאי לא היה בסדר, בין גברא לגברא (בין פסיקה לפסיקה) מכניס את המחשבות שלו, מכניס דברי כפירה שלו, הוא כותב שם: התורה מספרת שהיה אחד שמו מתושלח, התורה אומרת ולא ידוע, תשמעו! אתה מעתיק דברי הרב, אתה מצטט את דבריו, אי תעשה שטויות. אבל אחר כך חזר בתשובה, וראיתי בשמו שכתב "**אשרי שזכיתי לחיות בדור של הרב עובדיה יוסף**", כי הרב עובדיה היה לו מתק שפתיים שאי אפשר לתאר, כשהוא מדבר הדברים שלו נכנסים לך ללב בטוב טעם, בצורה מיוחדת במינה. (כאשר התוכחו על מינוי 'ראשון לציון', היו שתי חבורות נכנסת מתנועת 'מרץ' שהם בכלל לא אוהבים את השיטה של הרב עובדיה, והזמינו אותו לרב כדי לשכנע אותו שיבחרו בפולני ולא באלמוני, יצאו עם דמעות בעינים, אחת אמרה לשנייה, מה עשה לך הרב? הפנט אותך? אמרה לה אי אפשר לשמוע אותו ולא לקבל את דבריו, היה מיוחד במינו. זו מתנה שקיבל הדור הזה, גם לאשכנזים וגם לספרדים). ופעם הודיעו שאדם ברוך הג"ל נפטר בן ששים ושבע מסיבוכים בסכרת.

8. פעם הייתי באיזו שמחה, הביאו שמה גלידה (לא דיאט, רגילה), והיו מחלקים לכולם, והבן אדם מתפתה, רוצה לטעום, אז נזכרתי שישנו ספר שמדבר על הסכרת, שמו '**המוות הלבן**', אז כאשר בא המחלק לחלק את כל הגלידות, עבר דרכי, אמרתי בלבי זה המוות הלבן, אני אקח מוות לבן?! לא. אמרתי לו לא צריך. אחר כך האנשים שם אכלו את הגלידה ואמרו לי שזה לא טעים, ברוך ה' זה לא טעים... ניצלת גם מן המוות וגם מהטעם שלו... צריך להזהר מהדברים האלה. **הרב עובדיה ע"ה** היה אוהב מתוק (ויש טעם לזה, במדרש איכה כתוב (בפתיחה פיסא ל"ד) "מיני מתקה מרגלים את הלשון לתורה", מי שאוכל מיני מתקה הלשון שלו תהיה רגילה בתורה, והרב אוהב כל הזמן ללמוד וללמוד וללמוד), וביום ששי באים אליי אנשים לשאול אותו שאלות, מחכים שם בתור (אחד אמר לי ששים איש היו באים, הוא לא יכול לנשום, אחד אחרי השני, ורואים שיש לו ספר ובין גברא לגברא קורא כמה שורות עד שיבוא השני) אמר למישהו תביא לי 'חלקום', וחלקום זה כולו מתוק, והוא הביא לו כוס תה והוא ממס בו את החלקום, והייתה הרבנית ז"ל מודדת לו את הסוכר כשהוא חוזר, מצאה 300, מה זה? שלוש מאות?! **סכרת לאדם בריא** (כל אחד יש לו קצת סוכר) **צריך שיהיה מדוד המלך עד משה רבנו**, דוד המלך חי שבעים שנה ומשה רבנו חי מאה ועשרים שנה, מ-70 עד 120, זה נקרא בריא, אחר כך החמירו יותר, אמרו **מדוד המלך עד יהושע בן נון** - 70 עד 110, עכשיו החמירו עוד יותר, משבעים עד מאה. (איך לי אחד שחי מאה שנה... יש פסוק בבישעי (ס"ה כ'): "כי יגער בן מאה שנה ימות") אז אם יש פחות משבעים זה אדם שחסר לו סוכר והוא יכול להתעלף, ולמעלה ממאה-מאה ועשרים יש לו סוכר, והרב ע"ה היה לו שלוש מאות. מה קרה? מה אכלת? כלום... הלכה וחקרה ובררה שמביאים לו 'חלקום', קראה לאדם שקנה את החלקום, אמרה לו אתה רוצה להרוג את בעלי?! מה אתה עושה?! איך אתה עושה דבר כזה?! אמר לה הוא מבקש, אמרה לו אל תביא לי יותר. ואז הסוכר נרגע. והרב חי עם כל הסכרת הזאת עשרות שנים, היה עושה התעמלות, עושה מה

סוכר⁹. ויהי רצון שתהיה נשמתם צרורה בצרור החיים ובלע המוות לנצח, אני לא יכול ללכת לנחם, אז אני מנחם אותם מתוך הדיבורים כאן.

מה לברך על מצה בשאר ימי השנה?

ג. יש שאלה על **ברכת המצה**. מה מברכים עליה כל השנה, **הספרדים נוהגים לברך עליה בורא מיני מזונות**. מדוע? יש פירושים בפת הבאה בכיסנין, יש פירוש שמכניסים בה שקדים, אגוזים, גבינה וכדו' וכל מיני דברים, ולפי הפירוש הזה קוראים פִּיסְנִין הסמ"ך בלי דגש, מלשון כיס. ויש פירוש, כיסנין מלשון שכוססים אותו, מה זה כוסס? לא אוכל אלא לועס, "הכוסס את החיטה מברך עליה וכו'" (זה לשון הגמרא בברכות דף ל"ז ע"א), ולפי זה פִּסְנִין הסמ"ך דגושה, כמו כיסנין, (ויש עוד פירוש). ומרן כתב (סי' קס"ח ס"ז) שכל הפירושים נכונים, ובמקום ספק מברכים מזונות. והמצה שלנו אי אפשר לאכול אותה כמו שאוכלים לחם להבדיל, אלא אוכלים אותה בכסיסה, **ובגלל שאוכלים בכסיסה נוהגים הספרדים מדורי דורות לברך עליה בורא מיני מזונות**. הרב חיד"א מביא את המנהג הזה במחזיק ברכה (סימן קנ"ח ס"ק ה') ואומר "**רוב המון העם קודם הפסח אוכלים מצה ומברכים בורא מיני מזונות ומעין שלוש, וכן נוהגים אחרי פסח**" יש חכם בדורנו שהבין שרוב המון העם עושים ככה, אבל דעת החיד"א אחרת. אבל זה לא נכון, כי הרב חיד"א מסיים: "**מיהו ירא שמים מהיות טוב**"¹⁰ לא יאכל מצה אחר הפסח **כי אם כשקובע עליה**". ירא שמים מהיות טוב לא יאכל מצה אחר הפסח, רק כשקובע עליה, כי אין דרך בימות החול לקבוע סעודה על מצה. על לפני פסח לא דיבר, פשיטא ליה שלפני פסח מברכים מזונות כמו שנוהגים המון העם, ואחרי פסח רק "ירא שמים מהיות טוב" יאכל מצה כשקובע עליה, ואז יברך עליה כמובן המוציא וברכת המזון. הלשון הזה מוכיח שלפני פסח פשיטא ליה כמו שנוהגים הספרדים, ואחרי פסח אולי בכל זאת יש קצת ספק, אז מהיות טוב אל תעשה את זה. ובאמת הרב **מרדכי אליהו ע"ה** אומר שאחרי פסח מברכים על המצה 'המוציא' עד פסח שני, הוא לא הביא מקור לדבריו, אבל הסבירא שלו שעלתה המצה, ויש סמך לדבריו בחוקת הפסח של **רבי יצחק טייב ע"ה** (סי' תפ"ב), זה לא מוכרח כל כך אבל זה סמך לדבריו. **לכן מי שרוצה לצאת מהספיקות** (מי שלא רוצה לצאת זה בעיה שלו, יברך מזונות ויצא ידי חובתו), **כל פעם כשרוצה לאכול מצות מכונה יקח שתי מצות מכונה, ואז יש בהם שיעור קביעת סעודה**¹¹ (יש בהם שלוש ביצים, ואולי קצת פחות מארבע ביצים, אבל העיקר כמאן דאמר שלוש ביצים), **ואפשר לאכול**. ואפשר לעשות גם דבר אחר, **לאכול קזית לחם, ולאכול מצות אחר כך, והברכה של הלחם פוטרת את המצה**.

שצריך לעשות. אבל אנחנו צריכים להזהר מסוכר. **לראות סוכר כראות פני מלאך המוות**. מביאים לך **ענבים - תקח ענבה אחת**, מביאים לך **תמרים - תקח חצי תמר** מספיק, **פירות אחרים - כמה שפחות**. בילדותנו אכלנו סוכר, עשינו עוון. מה לעשות.
9. יש כאלה מביאים סוכריה כתוב עליה 'מותר', זה שקר, זה אסור, לקחתי כמה פעמים הרגשתי שזה סוכר ממש, אל תקחו מותר, זה דור תהפוכות, מותר פירושו אסור ואסור פירושו מותר... תקח דבר שהוא מהאגודה הישראלית למניעת סכרת, ומה שאפשר לעשות עושים.
10. מה הכוונה שלו? "מהיות טוב" זה ביטוי בגמרא (בברכות דף ל' ע"א ובבא קמא דף פ"א ע"ב) "**מהיות טוב אל תקרא רע**", אם אתה יכול להיות טוב אל תהיה רע, אתה יכול לאכול קצת יותר ותהיה טוב.
11. כי לא הולכים אחרי המשקל, אם נלך אחרי המשקל, צריך שלוש ביצים וכל ביצה חמשים וארבע גרם כפול שלש זה מאה ששים ושתיים, כמה זה? כל מצה של מכונה יש בה שלושים ושלוש גרם, צריך לאכול חמש מצות! מי יכול לאכול חמש מצות?! אבל הולכים אחרי הנפח ולא אחרי המשקל, וכשהולכים אחרי הנפח החשבון אחר לגמרי.

ממונות כשרות שלום בית

בית ההוראה כסא רחמים

בנשיאות מרן רה"י רבנו מאיר מאוזו שליט"א

הנהלה אלוףני 26 (נושא האגף)

02-5353-383

הרבני אגף שלום בית

א' - ה': 8:00-24:00
ו' ו' 9:00-24:00
שבת לפני הקהל

www.yhr.org.il

בית ההוראה

מנהג האשכנזים בברכת המצה כל השנה

ט"ז"ג¹⁶, הגמרא אומרת מניח פרוסה בתוך השלמה ובוצע, איך אפשר להניח מצה פרוסה בתוך מצה שלמה? אלא שהמצות שלהם כמו פיתות, ופיתה אתה יכול לקפל אותה ולהכניס חצי פיתה לתוך פיתה שלמה. וככה אתה מניח פרוסה בתוך השלמה. וכיון שהמצות שלהם היו ככה אין שום בעיה, כל השנה מברכים עליהם המוציא לחם מן הארץ.

מי שרוצה לצאת ידי כל הדעות יקח שתי מצות

1. אבל בדורות האחרונים אמרו בכל זאת אולי יש חשש, האשכנזים כל כך מחמירים בדבר הזה, אומרים אין אפשרות שהמצה לא תחמיץ, אפילו תעשה שמונה עשרה דקות, שמונה עשרה שניות, אין אפשרות שלא תחמיץ רק בדרך נס¹⁷. **לכן עושים את המצות דקות, ככה מביא כף החיים** (סי' ת"ס ס"ק מ"ד), **והיום נוהגים גם האשכנזים וגם הספרדים לעשות מצות דקות**¹⁸, ואם זה דק ברכתנו מזוונות, זה הטעם של הספרדים, אין בזה מחלוקות ואין בזה ויכוחים. **אבל מי שרוצה לצאת ידי כל הדעות יקח שתי מצות ויכול לברך עליהם המוציא ויעשה נטילת ידים ושאר הדברים.**

מנין המרפסות

2. עכשיו יש שאלה של **מנין המרפסות**, כתבו עליה מאמרים ותשובות באריכות¹⁹, אבל יש לנו את **הרב חיד"א** עמוד גדול לסמוך עליו, והוא כותב במחזיק ברכה (סימן נ"ה ס"ק י"א) וזה לשונו: בלאזאריטו²⁰ שנוהגים בערים האלה²¹, אם יש שתי כיתות שם שאינם יכולים ליגע זה בזה, ויש ששה בבית אחד וארבעה בבית אחר, והם חלוקים במספרם כמשפט²², שמעתי מרב אחד אהובנו נר"ו שנסתפק הן בעודנו שם (כנראה פעם היה שמה) אם הארבעה יכולים להיות לפני פתח הבית ויצטרפו לעשרה כיון שרואים זה את זה או

16. עני שמבקש לחם לא נותנים לו לחם שלם, אלא נותנים לו פרוסה. כתוב בגליונות של נטורי קרתא משנת תש"ג שפעם הייתה אחת שבחנו אותה למה עושים יחץ בפסח? והיא לא ידעה לענות, אמרו לה אם את לא יודעת תתגיסי, את לא יודעת את ההלכות. **אבא ע"ה** אמר מה זה, מה השאלות האלה? היא צריכה לדעת מה זה, אנחנו יודעים על פי הקבלה, המצה האמצעית כנגד בינה, הבינה היא כנגד אות ה', ובאות ה' יש ד' ומחלקים את זה. והיא צריכה להסביר את זה? אז פתחנו את הלבוש וראינו שאמר אתה טעם לזה, כי דרכו של עני בפרוסה (פסחים קט"ז ע"א) אבל מי שלא יודעת ללמוד ס' הלבוש תיקרא אישה לא דתיה? מה יש לך? מה קרה לך? לא ככה עושים.

17. לכן יש חסידים כאלה שאינם אוכלים מצה כל ימי הפסח, רק ארבעה כזיתים של ליל פסח ראשון שזה מצוה, וגם ביום חג ושבת של פסח. כל השבוע מה הם אוכלים? אורז לא אוכלים, אוכלים רק תפוחי אדמה ותפוחי אדמה, זה מה שיש להם. גם שמן לא לוקחים אני מכיר חסידי חב"ד בחוץ לארץ שהם לא לקחו שמן. חוששים השמן הזה אולי יש בו משהו, אז שוחטים כמה תרנגולים מפורים עד פסח, לוקחים את השומן שלהם, שמים אותו במקפא, כשמגיע החג לוקחים את השומן הזה ועושים ממנו שמן, השומן הפך לשמן, אין מה לעשות.

18. יש כאלה שעושים מצות עבות כמו התימנים, וגם הגר'באים יש מהם שעושים מצות של ליל הסדר עבות מעט. היה הרב צבאן הולך בערב פסח למקום שעושים שם מצות כסא רחמים כדי שיקח מצות מיוחדות לליל פסח, והיו עושים אותם קצת עבות. 19. ולנו אין כח לקרוא את הכל, במיוחד בתקופה כזאת, ובמיוחד שבעוונות כל הזמן הראש שלי כואב (אנשים ישנים שעה-שעה וחצי ביום, אני צריך לישן שלוש שעות) אין לי כח. אולי יום אחד אני אפסיק את השיעור הזה. אין לי כח.

20. אמרנו בשבועות הקודמים מה זה "לאזאריטו", זה הסגר שעושים לאנשים שבאו ממדינה אחרת, אולי הביאו אתם איזה יתוש, איזה חיידק, איזה וירוס, איזה משהו.

21. כלומר בליוורנו, הוא הדפיס את ספרו "מחזיק ברכה" בליוורנו באותיות כל כך יפות.

22. למה בשני בתים? כנראה לא באו בספינה אחת, אלא אלה באו מנורבגיה ואלה באו מצ'כוסלובקיה, מה לעשות, כל אחד יש לו חיידקים משלו, אסור לערבב אותם ביחד ...

ד. **והאשכנזים נוהגים כל השנה לברך על המצה המוציא לחם מן הארץ**¹², ויש לכאורה גמרא בברכות (דף ל"ז ע"ב) ששמע ממנה שבירכו על המצה כל השנה המוציא, בגמרא כתוב ככה: "דתניא היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, נטלן לאכלן מברך המוציא לחם מן הארץ", והרי כל המנחות באות מצה (מנחות נ"ב ע"ב. והובא בתוספות בברכות שם ד"ה לקט), וכאן הברייתא מדברת בכל השנה (לא רק על פסח בלבד), אדם שהיה עומד ומקריב מנחות בירושלים, מנחה של מצה, אם הוא לוקח אותה לאכלה מברך המוציא לחם מן הארץ, רואים שהיו מברכים כל השנה על המצות המוציא לחם מן הארץ. אבל צריך לדעת איך היו המצות בזמן הגמרא, המצות היו אז כמו פיתות שעושים התימנים¹³. כתוב בגמרא בפסחים (ל"ז ע"א) **בית הלל אומרים אפשר לאפות מצה עבה ביום טוב בפסח**¹⁴, **וכמה עובי של המצה? עד טפח**, רש"י אומר (ד"ה וכמה) לא יותר מטפח¹⁵, ובגלל שהיא היתה עבה אין בה דין פת הבאה בכיסנין, זה כמו פיתה להבדיל. זו פיתה חמץ וזו פיתה מצה. **[אמנם להלכה צריך שיהיה עובי המצה פחות מטפח ואפילו כל שהוא, וכמ"ש הכה"ח (סי' ת"ס אות מ"ט) בשם האחרונים. ע"ש. ומכל מקום במצה של מנחות היו עושים עובי טפח. ולכן ברכתן המוציא לכל הדעות].**

המצות היו עבות

ה. ויש עוד ראייה שהמצות היו עבות, הגמרא בפסחים (ז' ע"א) אומרת: **"אמר רבה בר רב הונא אמר רב הפת שעייפשה כיון שרבתה מצה מותרת"** הגמרא שואלת היכי דמי, **אלימא דידע בה שהיא חמץ, כי רבתה מצה מאי הוי** - אם יודעים בה שהיא חמץ מה זה יעזור אם רבתה מצה, עונה הגמרא **"ולא ידענא בה אי חמץ היא אי מצה היא"** כלומר שהמצה הזאת לא מכירים אותה אם היא חמץ או מצה. איך אפשר שלא יודעים?! וכי אתה יכול לטעות בין מצה שלנו ובין חמץ? מה פתאום?! המצה שלנו דקה מן הדקה, ואילו החמץ עבה. אלא בזמן הגמרא גם החמץ וגם המצה היו באותו עובי פחות או יותר, לכן אפשר לטעות. וכיון שהמצות היו עבות, לכן הגמרא אומרת שמברכים על המצה כל השנה המוציא לחם מן הארץ. ועוד ראייה לזה שהמצות שלהם הם ככה, הגמרא בברכות (דף ל"ט ע"ב) אומרת איך עושים בפסח, מניח פרוסה בתוך השלמה ובוצע. מצד אחד צריכים לעשות מצה שלמה לברך עליה, ומצד שני צריך פרוסה, כי נאמר בה "לחם עוני" (דברים

12. היה פעם ויכוח בין האדמו"ר מבלז לבין הרב רבי ברוך טולדאנו ע"ה בבית כנסת בבני ברק. האדמו"ר מבלז בירך 'המוציא', ורבי ברוך טולדאנו צועק בקולי קולות 'בורא מיני מזונות'. אבל זה 'קול קורא במדבר' (ישעיה מ"ג), כל אחד עושה לפי המנהגים שלו. אין מה לעשות.

13. התימנים עושים מצות כאלה. פעם הביא לי מישהו מצות כאלה, אמר לי זה מתנור שהיה אופה בו **הראשון לציון רבי יצחק נסים זצ"ל**. איך אני יכול לאכול מזה? אני חותך אותם יוצא מהם חוטים, לא בדיק חוטים, אבל נראה כמו לחם, לא יכולתי לאכול. אז אמרתי אם הם אוכלים לכתחילה, אנחנו לא נחמיר יותר מדי, שמתי אותם במקפא ואחרי פסח אכלתי אותם.

14. היו אופים אותם בחג הפסח, כמו שנוהגים היום גם בגר'בא ברובע הקטן, וגם כן נהגו בלוב, שהיו זהירים הרבה ומדקדקים בכל העניינים, היו אופים מצות חמות בפסח.

15. מי שישכח את זה יזכור פסוק במשלי (י"א): **"טוב פת חרבה ושלווה בה" - טוב פת חרבה ראשי תיבות טפח**, ופת חרבה זו המצה, מה יש בה? רק קמח ומים זו פת חרבה. היתה עבה המצה שלהם.

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מוצה ע"י מגוהים מוסמכים מיושבת כסא רהמים

מה יאמר מרן החיד"א על מה שקורה היום

ט. וא"כ מה יאמר מרן החיד"א על מה שקורה היום, לא מדובר על אנשים מסויימים שסגורים בהסגר ב"לאזארטו", אלא כל העיר כולה בהסגר²⁶, ודאי שיש להקל. וגם לפי הרב חיד"א יכולים להצטרף מהמרפסות, כי זה קל וחומר ממה שהוא כתב, כי שם הוא מדבר על העומדים ברחוב למטה "וגם הוא מקום מעבר לרבים", וקל וחומר למרפסות שאין מעבר לרבים ממרפסת זו למרפסת השניה. ועל פי ההלכה בהלכות שבת, אפשר להעביר דברים ששבתו כאן למרפסת השניה, אפילו שלא שבתו ביחד, כי כל גגות העיר רשות אחת הם (סי' שע"ב ס"א), לכן גם כאן אפשר לסמוך. רק צריך שהשליח ציבור יראה את כולם ויחבר אותם.

שמיעת שירים בימי העומר בצל הקורונה

י. ומי שנשלח לבידוד שלא יעשה "חכמות" ויאמר בתנאי שהמשפחה תהיה אתו, אין מה לעשות. וכן במקרה כזה שנכנס לבידוד ומשמעם לו, מותר לו לשמוע שירים אפילו בימי העומר, כי אין איסור ממש לשמוע שירים, ולכן מותר לו לשמוע שירים כדי להפיג את השעמום שלו. וילדים בשעמום ודאי שמותר להשמיע להם שירים.

פטור, "אנוס רחמנא פטריה" (ב"ק דף כ"ח ע"ב ועוד), אבל לדבר בלימוד היה לו כח. זה כתוב בספר מעשי החזון איש (עמ' ק"ב), וכתבתי את זה באיזו פינה (עייני בידחון או"ת כסלו תשע"ח סי' ל"ה מכתב ל"ג בהערה). לכן גם הרב חיד"א היה מחדש וכותב חידושים, אבל תפילה לא היה מתפלל, יש דבר כזה.

26. ולא זו בלבד, אלא שמוציאים לעז על בני ברק. והשבוע בבני ברק - "מצאוני השוטרים הסובבים בעיר הכונית פצעוני" (עי"פ שיר השירים ה' ז'), אנשים היו מתפללים בבית והיו שם רק בני המשפחה אבל עשור רעש גדול, והביאו תזמורת ואמרו שהם מתפללים, ובאו שוטרים ודפקו והם לא שמעו, אז הם פרצו את הדלת - "פרצו ויעברו שער ויצאו בו" (מ"כה ב' י"ג), והתקוטטו עד שהגיעו למכות, מה קרה לכם? ובמאה שערים עוד יותר, זרקו רימון הלם על ילדה קטנה, למה? מי הרשה לכם לזרוק רימונים? תקחו אותם תקנסו אותם, אבל לא יותר מזה. זה נהיה שגעון. אלא שמצד אחד חסר להם לשוטרים האלה תפילה, כי כל אדם שנמצא במצב כזה רוצה להשתפך, אבל הם לא יודעים למי להתפלל, כי הם לא מכירים בקדוש ברוך הוא. מה אותם אנשים חושבים שהטבע ברא את העולם?! מה זה "הטבע"? זה הבל וריק, "כלבוש תחליפם ויחלופו" (תהלים ק"ב כ"ז). רבי יהודה הלוי אמר בזמנו (ספר הכוזרי מאמר ראשון): **אני שואל את הפילוסופים תגידו לי מה זה "הטבע"? האם זה היתוש או החתול? מי זה הטבע שהוא מנהיג את העולם? וכי העולם מונהג בלי מנהיג והכל מסודר להפליא? עובר בבטן אמו יש לו שלא ושפיר להגן עליו, והמח של האדם יש עליו כמה וכמה הגנות שאפילו אם האדם יפול ויקבל מכה, יכול להסתדר. א"כ איך אתם חושבים שהכל טבע והגיע מאיזה "מפץ", פשוט משוגעים.** וכיון שהשוטרים האלה מסכנים אין להם אמונה, והם רואים אנשים שמתנהגים ככה, כואב להם איך הם שמחים בקורונה, לכן הם אומרים: "בואו נראה להם, וניתן להם מכות".

ולא תחשבו שאני נגד השוטרים, אני אקרא לכם קטע מ"שיחת השבוע": "בימים האלה כולנו נדרשים להכרת תודה גדולה למי שעומדים בחזית המאבק והמגפה הקשה, הצוותים הרפואיים העושים עבודת קודש במסירות שאין מלים לתאר אותה, ורבים מהם (מהרופאים) נדבקים מנהגי או נשלחים לבידוד, וחוזרים למלאכת הצלת החיים. אנחנו רואים את פניהם המותשות של הרופאים, את עיניהם האדומות מחוסר שינה, את כאבם על כל מקרה שבו לא הצליחו להציל את חיי החולה, הם החיילים המחפרים את נפשם במערכה הזאת. ובצידם השוטרים, שעליהם מוטל תפקיד "כפוי טובה", הם נשלחים להציל את חיי האנשים, למונע מהם מלהדבק בנגיף, ובמקום דברי תודה והוקרה, מקבלים תגובות כעוסות ולפעמים גם קללות. (אבל כאן לא מדבר על אלו שנותנים מכות, כי רובם ככולם לא נותנים מכות, רק אומרים "תתפור" ומתפורים, אין מה לעשות). **אבל הם ממשכים במלאכתם ומוסיפים להגן על חיינו ועל בטחוננו. הבה נהפוך את הימים האלו לימי אחדות ואהבה, לימי תודה והערכה, לימי חיבור ולימוד זכות.** ע"כ. נלמד זכות על כל יהודי. אפילו יהודי שהוא מחורף אותך, הוא יכול להסביר את עצמו ולומר, אני מחורף אותך כי הוא לא שומר על עצמו, ואם לא הגיעו הדברים לידי מכות תלמד עליו זכות, ולא צריך לעשות מזה רעש. יהי רצון שהקדוש ברוך הוא יאמר די לצרותינו, וישלח לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו. אמן.

אינם מצטרפים²³, זה הספק של אותו רב, והרב חיד"א כותב בסגנון המיוחד שלו: "ולי ההדיוט נראה לפי מה שכתבנו דמצטרפים, דהרי אלו אינם יכולים לבוא לבית, והשומר עמם בשדה לפני הפתח (יש שומר שלא יכנסו לבית השני, הם יוצאים לפני הפתח וזהו), וגם אשר בבית לא יוכלו לצאת חוץ, כי המקום צר בחוץ, וגם הוא מעבר לרבים²⁴, ובכי האי גוונא דאינם יכולים להיות ביחד מטעם המלך ושירי המדינות, וכבר השתדלו אלו הארבעה לבוא נגד הפתח ומראים להם פניהם, הוי כמראה פניו נגד החלון דמצטרף, והכא נמי דכוותה".

ביאור דברי מרן החיד"א ע"ה

ת. הוא מתכוון בזה על דברי מהריק"ש שהביא שם למעלה (סק"ח), מהריק"ש אומר "ולא דמי 'עומד מן האגף ולחוץ' דהתם יכול להיכנס בלא טורח ולא נכנס", הוא בא לתרץ סתירה שיש במרן, פעם מרן פסק שאם אדם עומד מחוץ לאגף (דהיינו מחוץ לדלת) לא מצרפים אותו למנין (סי' נ"ה סעיף ג'), ואילו באדם שעומד בעזרת נשים מרן פסק שאם מראה פניו לציבור זה בסדר ומצטרף (סעיף י"ד), מה ההבדל? מהריק"ש מתרץ ששם יכול להיכנס בלא טורח ולא נכנס, ואם אתה יכול להיכנס מדוע אתה לא נכנס? "מהיות טוב אל תקרי רע" (ברכות ל"ע"א), אבל כאשר אי אפשר להיכנס בלי טורח הוא מצטרף, וזה מה שאומר כאן החיד"א: "אינם יכולים לבוא לבית, והשומר עמם בשדה לפני הפתח (שלא יכנסו לבית השני), וגם אשר בבית (מצד אחד), לא יוכלו לצאת חוץ, כי המקום צר בחוץ וגם הוא מעבר לרבים, ובכי האי גוונא שאינם יכולים להיות ביחד מטעם המלך ושירי המדינות וכבר השתדלו אלו הארבעה לבוא אל הפתח", זה רומז לתירוץ של מהריק"ש. וממשיך החיד"א: "הוה ליה כמראה פניו דרך חלון דמצטרף", כי הרב חיד"א סובר שאם מראה את פניו אפילו אם לא הכניס את ראשו ורובו מספיק, כך לשון מרן בשלחן ערוך (סעיף י"ד). ואם ככה אפילו שיש חכמים שפירשו אחרת, החיד"א מיקל, כמו שהוא אומר: **"הכי נמי דכוותה, וכל שכן הוא, כי לא אפשר בשום פנים להיות יחד ולא קרב זה אל זה - בגלל המחלה והחשש של החיידק - וכיון דאיכא כמה פוסקים, נראה לסמוך עליהם, ולא יתבטלו ארבעים יום מלהתפלל בציבור ולא ישמעו קדיש וקדושה".** הרב חיד"א מודע לזה שיש פוסקים שסוברים אחרת, אבל הוא אומר אני אסמוך על הפוסקים שהתירו, על מהריק"ש ועל הרב בית דוד (א"ח סי' ל"ג) ועוד כמה פוסקים שהביא למעלה כדי שלא יתבטלו מקדיש וקדושה. וכמובן שהכוונה שמתיר גם לעשות חזרה, (כי אי אפשר לומר שמה שכתב "קדיש וקדושה" הכוונה לקדושה של יוצר, שהרי אפשר לומר אותה גם ביחיד, אלא ודאי שהכוונה לקדושה של החזרה). וכל זה עשה כדי שלא יצטרכו להתפלל ביחיד, היה כואב לו שיתפללו ביחיד, לא יכול להיות שיהיו ארבעים יום בלי קדיש וקדושה²⁵.

23. אם היו יכולים לצאת מפתח הבית לא נורא, היום עם הקורונה הארורה הזאת אפילו לצאת מפתח הבית אדם מפחד, שמא מישהו מעביר לו את הנגיף, אין מה לעשות. הנגיף הזה הגיע בזמן שלו, כתוב **"בנגפו את מצרים ואת בנינו הציל"** (שמות י"ב כ"ז), ומי שרוצה גימטריאות פסח גימטריא הנגיף, פסח הוא נגד הנגיף, אבל עוד לא הגענו לדרגה של אבותינו, אבל עוד מעט יתבטל בעזרת ה', יעבור הכל.

24. בין בית לבית יש מקום מעבר ואי אפשר שיצאו כולם, כנראה אם היה אפשר לצאת כולם היו כולם יוצאים ועושים מרחק שני מטר, אבל המקום צר, אז אלה נמצאים בבית שלהם, ואלה נמצאים על פתח הבית, "ודתן ואבירם יצאו ניצבים פתח אהליהם ונשיהם ובניהם וטפם" (מדבר ט"ז כ"ז)...

25. פעם אחת שהרב חיד"א חלה לא היה יכול להתפלל, וכתב ביומן שלו: לא יכולתי להתפלל אבל כתבתי חידושים. וחכם אחד התפלל איך יכול להיות שאתה יכול לכתוב חידושים ואתה לא יכול להתפלל? אבל יכול להיות דבר כזה. כדי להתפלל צריך קצת ריכוז, אבל החידושים פורחים לו באויר, וכל הזמן הוא מחדש חידושים - "חדשים לבקרים רבה אמונתך" (איכה ג' כ"א). פעם היה סיפור על החזון איש ששתה משהו בלי ברכה, ואמר "אין ביכולתי לברך" כי לא היה מרגיש טוב, וכשמברך לא היה מרוכז בברכה, לכן הוא

שמעון הצדיק

יא. השבוע הזה מתחילים לקרוא פרקי אבות, ושם (פ"א מ"ב) כתוב על שמעון הצדיק, הגמרא ביומא (דף ס"ט ע"א) מספרת ששמעון הצדיק נפגש עם אלכסנדר מוקדון שנקרא "אלכסנדר הגדול". ודבר אתו שלא יחריב את בית המקדש, והבטיח לו כמה דברים²⁷. ויש אנשים בעלי מידות רעות, שהם כביכול "רבנים דוקטורים"²⁸, ואם הם שומעים סיפור שכתוב גם בספרי הגויים, הם אומרים שהוא ודאי אמת לאמיתה²⁹. מאמינים בסיפורי סבתא של הגוים, אבל הגמרא

27. ובסוף סוכם שני דברים, דבר ראשון שהילדים שיוולדו באותה שנה יקראו להם אלכסנדר, ודבר שני שיתחילו את החשבון של השטרות מאותה שנה. ועד היום התימנים שיהיו בריאים, מחשבים את זה על פי אלכסנדר מוקדון, ולכאורה מה אכפת לנו מאלכסנדר מוקדון? ולמה מחשבים לאלכסנדר ולא למלכי רומי? אלא בגלל שהיה הסכם בין אלכסנדר ובין שמעון הצדיק, והבטיחו לו ככה בשנת שלושת אלפים תמ"ט, ומאז ועד היום עברו 2331 שנה, והם עדיין מונים ככה. וכותבים: "היום כך וכך לשטר". וגם אמר להם תעשו תמונה שלי בבית המקדש. ואמר לו שמעון הצדיק שאסור, שנאמר: "לא תעשה לך פסל וכל תמונה" (שמות כ"ד). יש תמונה של אלכסנדר שציירו אותו רוכב על סוס, ומי שרוצה יכול לראות אותה. ורואים בתמונה שהוא חזק וגיבור חיל. אבל איפה הוא ואיפה הסוס שלו? לא נשאר כלום מיון ורומי.

28. כתוב "קוף ודרדר תצמיח לך" (בראשית ג' ח'), דרדר זה ד"ר (דוקטור) ועוד ד"ר (דוקטור)... 29. ואפילו היה בימינו איזה פרופסור בבר אילן שאמר שעלילת הדם שמעלילים עלינו הגויים יש בה קצת אמת... איפה מצאת את זה? הוא אמר שיש איזו משמעות באיזה ספר או מכתב, דברים בטלים, אין שום משמעות בשום מקום. ואפילו אונקלוס הגר שתרגם את התורה, כשהגיע לפרשת בלק שכתוב שם: "ודם חללים ישתה" (במדבר כ"ג כ"ד), תרגם: "וניכסי עממיא יירת", דהיינו שעם ישראל יירש את הנכסים של אומות העולם, ולמה לא תרגם כפשוטו (ראה פרש"י שם)? כי כנראה בזמנו היו אנשים כאלה שהיו מחפשים עלילות, ואומרים שהתורה אומרת שמוותר לשתות דם של גויים, וככה היו מפרשים מה שכתוב: "לא ישכב עד יאכל טרף, ודם חללים ישתה", לכן פירש שזה לא הכוונה על דם ממש, אלא "דמים" פירושו כסף. וודאי שניקח את הכסף שלהם, כי מה היה קורה אם הם היו מתנפלים עלינו, וכי היו מחזירים לנו משהו? האמפי תיאטרון ברומי, בנין ענק ברומי,

שאומרת ששמעון הצדיק נפגש עם אלכסנדר מוקדון מכחישים את הסיפור הזה, ולא מביאים אותו כי הוא לא נכתב בספרי הגויים. מה אכפת לך מהגויים, וכי המסורת שלנו גרועה מהמסורת שלהם?! ושמעון הצדיק היה מיוחד במינו, היה לו מראה מיוחד ובן סירא³⁰ משבח אותו עד מאד: "מה נהדר בהשגיו ממהל ובצאתו מבית הפרוכת. ככוכב אור מבין עבים וכירח מלא בימי מועד". ומזה בנין אב לסדר עבודה שלנו במוסף יום-הכפורים: "ובכן מה נהדר כהן גדול, בצאתו בשלום מן הקודש. כאחלמה קבועה בעטרת, כאודם קשורה בכותרת" וכו' וכו'. ודבר מיוחד שיש בשמעון הצדיק שהוא היחיד מהתנאים

לקחו אותו מבית המקדש שלנו, היו שני אחים טפשים כסילים ובווערים שהביאו עלינו את החרב, כל אחד מהם רצה למלוך, וכל אחד הלך לרומי, מה תרויח אם אתה תמלוך ויהיה עליך נציב רומאי? זה הוציא כסף זה הוציא כסף. ורומי אמרה יפה מאד. "הפרד ומשול". 30. היו שני חכמים שנקראו בן סירא, אחד שכתב ספר בארמית, ויש בו הרבה שטויות, והגמרא (סנהדרין ק' ע"ב) אומרת שלא כדאי לקרוא בו, כמו שכתוב שם שמי שיש לו זקן ארוך הוא טיפש, ומי שיש לו זקן דל הוא חכם, ומי שלוקח את הכוס ומקשקש בה סימן שהוא לא צמא, אבל מה נפקא מינה אם הוא צמא או לא? הרבה שטויות יש בו. אבל יש "בן סירא" אחר שנכתב בעברית, וחכמי התלמוד היו רגילים בו, תמצא לפעמים מאמרים בגמרא בעברית צחה, ואתה לא מבין מאיפה באו, כמו מה שכתוב (עירובין נ"ד ע"א) "אמר ליה רב לרב המנונא: בני, אם יש לך - היטיב לך, שאין בשאול תענוג, ואין למות התמהמה, ואם תאמר אניח לבני חוק - בשאול מי יודה לך. אם ה' חנן לך טוב, תעשה בזה טובה לעצמך קודם כל, ולמה? כי בשאול אין תענוג, ואם תאמר עדיין אני צעיר, תדע לך שזה לא נכון, כי למות אין התמהמה, והוא לא מחכה ומגיע, חבל להפסיד דקה אחת מן החיים. ואם תאמר שאניח כסף לבני, בשאול מי יודה לך? אף אחד לא יעריך, אולי יגידו לך "תודה" שהשארת להם כסף וזהו. והביטויים האלה בעברית צחה מאיפה באו? מבן סירא. בן סירא נגנז, ורק התרגום שלו ביוונית נשאר ותורגם שוב לעברית. לפני מאה שנים בערך מצאו אותו בגניזה בקהיר (יש שם אוצרות מלאים, יש שם רובו של בן סירא), ולפני שנתיים-שלוש מישהו שלח לי את ספר בן סירא על פי הגניזה של קהיר, וכל הקטע הזה שזמבא בגמרא, "בני אם יש לך - היטיב לך" וכו', כתוב שם.

שר וגדול נפל בישראל

קשה סילוקן של צדיקים כשריפת בית אלוקינו

יחד עם כל בית ישראל מבכים מרה, על כבוד התורה אשר גלה, ועל נר המערבי אשר כבה, בהסתלקותו לשמי רום של סבא דמשפטים, המופלא שבסנהדרין, משיירי כנסת הגדולה, שריד לדור דעה, ענוותן כהלל, שייף עייל שייף נפיק, ולא מחזיק שיבואא לנפשיה,

מזן הראשון לציון הגאון הגדול

רבנו אליהו בקשי דורון זצ"ל

גלב"ע כיום ה' של חוה"מ פסח - י"ט בניסן תש"ף

המפורסם בעומק סברתו, ביושר עיונו, בכח פסיקתו, ובגודל ענוותנותו, אשר בשנות כהונתו ברבנות הראשית, העצימה, היזקה, והנהיגה בענוה ובתבונה מופלאה, הגדיל תורה והאדיר, ומוסדותיו מפורסמים לשם טוב ולתהילה

אשר נסע למנוחות ואותנו הותיר לאנחות
וכל בית ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה'

נחמתנו שלוחה למעלת המשפחה הרוממה ולתלמידיו הרבים, ובהמשך
הפצת תורתו וקיום מפעליו הככירים ננוחם.

ויה"ר שהקב"ה יאמר די לצרותינו, ויקיים בנו מאמר הכתוב (תהלים פ"ד, י') "מגיננו ראה אלוקים והבט פני משיחך" (עי' שו"ת בנין אב חלק ו' עמ' רפ"א), וזכותו הגדולה תעמוד לנו ולכל ישראל למגן וצינה, להצילנו מכל צרה וצוקה, ולהחיש ביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים בעצב ובצער

מוסדות
'יתד התשובה' צפת

מוסדות
'חכמת רחמים' ברכיה

מוסדות
'כסא רחמים' בני ברק

יכם שרבו ושמשו ואל מבויעי מי

יב. וידוע גם כן הסיפור של שמעון הצדיק ועצירת גשמים, שבשנת תס"ח (לפני שלוש מאות ושתיים עשרה שנה), הייתה עצירת גשמים קשה מאד בירושלים, והיה אז ה"ראשון לציון" הראשון רבי משה גאלאנטי ע"ה³². ועברו חודשי החורף - תשרי, חשוון, כסלו, טבת, ואין טיפה אחת, והגשם זה לא רק בשביל השדות, אלא גם בשביל לשתות, לא היה מה לשתות³³. היה צער גדול, והתפללו הרבה הערבים, הנוצרים והיהודים, ולא ידעו מה לעשות. מה עשה הפחה של ירושלים³⁴? קרא לרב ואיים עליו: בעוונכם נעצר הגשם, ואתם אומרים שאתם "עם נבחר" וה' אוהב אתכם, יש לכם שלושה ימים להביא גשם ואם אתם לא מביאים, אני מגרש אתכם מכל ארץ ישראל, ולא יפה ילכו? הרב התחנן לבטל את הגזירה, אבל הפחה התבצר בעמדתו: שום דבר! "אחת אמרתי ולא אשנה!" הרב הלך וציוה לכל יהודי ירושלים לעשות תענית שלושה ימים ושלושה לילות, וביום השלישי יבוא כל הקהל לקברו של שמעון הצדיק, הלכו שמה והרב אמר לכולם ללבוש מעיל ובגדים של גשם כי כשנחזור משם ירד גשם, וכך הלך הרב לבוש בגדי חורף וכל הקהל סביבו לבוש ככה. והם מזיעים, ולובשים בגדים כאלה. וכשעברו בשער שכם (באב אל עמוד' זה שער שכם) היה שם שומר, וכשראה אותם שאל אותם מדוע אתם לבושים ככה ביום חם כזה? אמרו לו הרב ציוה עלינו, אמר להם הרב שלכם משוגע! הוא רואה שמש חמה ואומר לכם ללבוש בגדי גשם?! אז כשהגיע הרב נתן לו סטירה מצלצלת, מה אתה משגע את העם שלך? והרב שתק, רק הסתכל עליו והמשיך. וכשהגיע לקברו של שמעון הצדיק כולם התפללו בדמעות ובתחינות, אנשים נשים וטף וזקנים, איך אפשר לגרש אותם מהבית שלהם?! לאיפה ילכו?! והרב כרע על הקבר ודיבר דברים קשים מאד³⁵. ופתאום רוח סערה איזמה באה מן הצפון, והרעשה והרעידה את האילנות של הר הזיתים,

31. ופעם היו חסידים שבכל יום שיש איזו פטירה של אדמו"ר או איזה צדיק הם לא אומרים תחנון, וכך בדרך זו כל השנה כולה הם לא אומרים תחנון, חוץ מיום אחד שלא נפטר בו שום צדיק, והיה להם אדמו"ר, אז אמרו לו: תעשה לנו טובה, תיפטר ביום הזה כדי שגם בו לא נאמר תחנון... זה שגעון, כי צריך לומר תחנון בפטירת הצדיקים. וכותב בעל נימוקי אורח חיים האדמו"ר ממנוקאטש (סימן קל"א. פעם ראיתי את הספר הזה) שזו טעות, וכי יתכן שביום פטירה של חכם לא יאמרו תחנון, הרי יש כאלה שצמים ביום פטירת משה רבינו, וכי יש ספק אם משה רבנו נמצא בגן עדן העליון?! ולמה אתם לא עושים את זה הילולא?! ורבי שמעון בר יוחאי יוצא מן הכלל, ויש סיבה לדבר (עייני באספי המזכיר עמ' תע"ה).

32. והיה לו סבא שהיה תלמידו של מרן, וזה הנכד והוא היה הראשון שהיה "ראשון לציון", והרב פרי חדש היה מתכתב אתו, כמו שנזכר בשו"ת שלו "מים חיים" (בחידישי מס' ר"ה), יש שם מכתב ממנו וחתם: נאום המג"ן יגן. מה הפירוש? מג"ן ראשי תיבות: משה גאלאנטי גר"ו. והיה חכם גדול.

33. בגר"בא יש בורות של גשמים, שהם שותים מהם, ובקיץ אין גשם, אבל יש בורות שהם מלאים במים, וכשלא יורדים גשמים בחורף הדבר גרוע יותר.

34. הפחה פירושו הנציג של מלך טורקיה. לכן נקרא בערבית "באשה" או "פאשה". סיפר לי פעם רבי דוד ברדא ע"ה שהמלה פחה, כותבים אותה: PECHA והאות CH, בצרפתית קוראים לזה כמו ש"ן, ובאנגלית קוראים את זה כמו כ"ף רפויה. וגם בבלאנק של האדמו"ר מליובאוויטש היה כתוב: MENACHEM, וזה נראה כאילו כתוב מנשם, ולא הבנתי מה הפירוש, ושאלתי משהו ואמר לי שבאנגלית לא קוראים לזה מנשם אלא מנחם, כי האותיות האלה: CH, בצרפתית נקראם כמו ש"ן ובאנגלית נקראים כמו כ"ף רפויה. ולכן בגלל שכותבים את המלה פחה PECHA, ובצרפתית אין להם ביטוי ח"ת לכן הם אומרים פשה, ומזה נעשה "פאשה" ו"באשה" וכל מיני דברים. והשלטון המרכזי היה בטורקיה ובכל המקומות היו הפחות" שלו.

35. ועד היום אף אחד לא יודע מה דיבר. יודעים רק שדיבר דברים נמרצים. מן הסתם אמר: עם ישראל בסכנה, ואתה שמעון הצדיק היית להם למגן בחיך, תגן עלינו גם עכשיו.

וירד גשם חזק מאד, וכל אחד לקח את המעיל שלו התלבש מאד טוב, כדי שהגשם לא יפגע בו ולא ירד עליו³⁶. ושוב עברו ליד "באב אל עמוד" ואתו הפחה השתגע ונישק את ידי ורגלי הרב, והרים אותו על כפיים, ואמר לו: ידעתי שאתם היהודים העיקר, אתם עובדי ה', וכל התפילות שלנו (המוסלמים) לא שוות כלום, אתה הלכת והתפללת והבאת לנו גשם. וכנגד שלושת ימי התענית עשו שלושה ימים ושלושה לילות ימי שמחה שירה וריקודים³⁷.

תפילת שיכור תועבה ותפילת שתוי תפילה

יג. כתוב בפרשה: "יין ושכר אל תשת" (ויקרא י"ט), והמלה "תשת" יש בה שני רמזים, ראשי תיבות: תפילת שיכור, תועבה. וגם ראשי תיבות: תפילת שתוי, תפילה. האבן עזרא (ספר צחות דפוס ברלין דף ל') שואל מה הפירוש 'שתוי'? הרי היין הוא שתוי ואתה שותה את היין, א"כ מה זה "תפלת שתוי" - תפילת היין?!... וכי היין מתפלל בכלל?! [ועיין במבוא לס' ארים נסי יבמות עמ' 14 ואילך]. אלא שתוי פירושו שהיין השפיע עליו קצת, אבל אם יבוא לפני המלך הוא ירעד ולא ידבר שטויות, ואילו אם היה שיכור לא אכפת לו וידבר לפני המלך כמו שמדבר עם תינוקות³⁸, לכן: תפילת שיכור, תועבה. ולא שוה כלום. ואילו תפילת שתוי, תפילה. שבדיעבד תפילתו תפילה. צריך לכוין בתפילה ולהאמין שכל מלה שאדם אומר בתפילה הקב"ה שומע אותה. וכשיגיע הזמן ויגיעו כל התפילות למקורן העליון, הקדוש ברוך הוא יציל אותנו מכל המחלות האלה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו. אמן ואמן.

מי שבירך אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את כל השומעים בלויין ואת כל השומעים דרך הרדיו ואת כל השומעים באמצע השבוע, וגם את כל העורכים את העלוניים של בית נאמן, הקדוש ברוך הוא ישלם שכרם ויתן להם כל טוב שבעולם. שאנשים יתחזקו באמונה, ונזכה לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן ואמן.

36. כי לא היה להם מטרתיות, וזה מה שהיה להם, והיו לובשים מעיל-גשם, וכשמגיעים לבית מחליפים בגדים.

37. ויכול להיות אפילו בימי העומר, זה לא משנה, כשיש דבר כזה, עושים שמחה גם בעומר. ואם תפסק הקורונה בימים האלה נעשה גם כן הודאה לקדוש ברוך הוא. זה לא פשוט, הקורונה הזאת לקחה מאות אלפי בני אדם בפתאומיות, אדם הולך ונוגע בחברו ומדבר אתו מלה אחת, גמרנו, הוא נדבק ואין מה לעשות אתו. לכן צריך להתפלל בלי סוף. והיו מקרים כאלה באמריקה, היה אחד שהיה תורם לשיבות והיה לו לב נדיב והוא חלה בקורונה, ושם באמריקה הטיפול שלהם לא כמו בארץ (כי כאן כל נפש ונפש מישראל כאילו קיים עולם מלא, ואנחנו שומרים גם על כל נפש מהגיים. ואילו שם יש להם שלוש מאות מליון בני אדם לפחות, אז אם אחד מת, שימות... מה נעשה לו?!), אבל הוא תופל והבריא, וראו תמונה שלו בסרטון איך הוא רוקד משמחה, שניצל בזכות התורה ובזכות התרומות ובזכות המעשים הטובים שעשה, והקדוש ברוך הוא נתן לו חיים והבריא לגמרי. כל אחד ואחד מהחולים יכול להיות שיבריא לגמרי. לכן צריך להתפלל בכל הכח.

38. פעם היה שיכור כזה שהלך בדרך ופגש במלך, שאל אותו המלך האם אתה רוצה לקנות את הכובע שלי, אמר לו השיכור: בודאי שאני רוצה את הכובע של אדוני המלך! בכמה אתה מוכר את הכובע? אמר לו המלך: עשרת אלפים דולר. והכובע לא שוה כזה הרבה. והשיכור הסכים. למחרת המלך קרא לו, ואמר לו אתמול התחייבת לפני כמה עדים שאתה מוכן לקנות את הכובע של המלך בעשרת אלפים דולר, מה אתה אומר? אמר לו אדוני אתמול היה אתי שותף, ואני צריך לשאול קודם את השותף. שאל המלך איזה שותף היה אתך? אמר לו, היין, הוא השותף שהיה איתי... אם השותף יבוא שוב, אשתה עוד פעם יין, ואגיד לך מה דעתו, אבל עכשיו אני לבד בלי השותף מה אעשה!...

עורך: הרב ר' שמואל עידן שליט"א

תשובה ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שעות 23. בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (חובה לציין שם וכתובת)

ילדי גאלה

בית נאמן לילדים מתוך שיעוריו של רבנו מרן ראש הישיבה שליט"א ל"ע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה

אי בתמונה?

הלכה נאמנה

ספירת העומר אומרים "הרחמן". בכל הספרים כתוב "הרחמן הוא יחזיר העבודה למקומה", אבל הנסח הנכון "הרחמן הוא יבנה בית המקדש ויחזיר העבודה למקומה". את זה אמר חכם אחד מג'רמא (ובסוף גמיו היה באשדוד) רבי עמוס פהו זצ"ל (שר"ת ויען עמוס חלק ב), כי איך נאמר "הרחמן הוא יחזיר העבודה למקומה"? הרי אין לנו בית המקדש, ולכן צריך לומר "הרחמן הוא יבנה בית המקדש ויחזיר העבודה למקומה" (גמ' צמ"ט סדרו שפד"ס פתגם לפני שנה ויותר ואחר כך צלמו אותו) וישנו "עץ נחמד", וכתוב בו ככה. ואמנם זה לא כל כך ראוי כי סדר אחד בטל ברב, אבל יש תוספות במגלה (דף כ' עמוד ב, בסוף דיבור המתחיל כל) שכתוב שם: ואחר שפרך על הספירה אומר יהי רצון שיבנה וכו', ואם פן זה המקור שצריך לומר "הרחמן הוא יבנה בית המקדש ויחזיר העבודה למקומה". (גליון 11 אות ב"ב, וגליון 63 אות ל"ג, ראה שם עוד).

למען תספר

כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם, גם בעיני יפלא, נאם ה' צבאות

התורה רמזה על השואה. בגמרא (סנהדרין צ"ח ע"ב) כמה חכמים אמרו "ייתי ולא איחמיניה", כלומר שיבא המשיח אבל אנחנו לא רוצים לראות אותו. מה הסבה? הרי כל הימים אנחנו מקוים למשיח, "כי לישועתך קוינו וצפינו כל היום", וימכיא גואל לבני בנייהם למען שמו באהבה, מדוע אתם לא רוצים לראות אותו? אלא הם ידעו ברוח הקדש שהתקופה של הגאולה קשה מאוד, וכל התאורים שהיו במשך הגלות מחוירים לעמת מה שהיה בשואה. איפה מצאנו רמז על השואה? אנחנו לומדים "תקנו ליל שבעי של פסח" שתקנו בעל המדת ימים ובין הפסוקים שם מובא פסוק נפלא: "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת קְנֵאתִי לְצִיּוֹן קְנֵאתִי גְדוּלָה וְחִמָּה גְדוּלָה קְנֵאתִי לָהּ" (זכריה ח' ב), "כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, כִּי יִפְלֵא בְעֵינֵי שְׂאֵרֵית הָעָם הַזֶּה בְּיָמֵים הָהֵם, גַּם בְּעֵינֵי יִפְלֵא, וְנָאֵם ה' צְבָאוֹת" (שם פסוק ו'). על מה הוא מדבר? אם על בית שני, מה הפלא הגדול בזה? הרי ארבעים ושנים אלף בסך הכל חזרו מבבל לארץ ישראל עם עזרא, וארצה הדרך שלשה ימים. ומה הפלא הגדול בזה? וכי זה לא קורה שאדם הולך למדינה אחרת וחוזר משם? אבל אתם לא יודעים מה הפונה כאן, זה מדבר לעתיד לבא, כי יפלא בעיני שארית העם הזה, איך חזרו לארץ ישראל אחרי שואה שכזו? הרי עם ישראל התפורר ונשרף, ויצאנו ממשונו האש לארץ ישראל להתחבר שם כל העדות ולחיות ביחד, ואין לנו אפליה זה אשכנזי וזה אתיופי וזה עיראקי, אלא אותו הדבר כלם. והנה האדמו"ר מקאליב עליו השלום שנפטר כבן תשעים ושבע [היה יום פטירתו לפני כשבעים], היה בעשרים ושנים מחנות השמדה [בתקופת השואה]! עבר ממחנה למחנה וכמעט היה בכלם, "אל המחנה האחת והפהו והיה המחנה הנשאר לפליטה" (בראשית ל"ב ט), אבל לא הייתה לו פליטה, וכל משפחתו בעוונות הרבים הלכו בשואה. הוא היה מגזע האדמו"ר מקאליב שלפני מאתיים שנה. ואמנם לא היו לו ילדים, אבל הוא העמיד תלמידים, בנה בנינים גדולים "קרית קאליב", בכל מקום שהלך לשם. הוא היה מסגל להוציא

היה עוד אחד כזה, האדמו"ר [מצאנו] קלויזנבורג [מחבר ספר שפע חיים, ותישבות דברי יציב], שאשתו ואחד עשר ילדיו הלכו כלם בשואה, והוא נצול ובא לכאן ויסד קרית צאנו ובית חולים לניאדו [בנתניה], וגם אלפי אברכים שבקניאים בכל התלמוד בעל פה ממש. איך עשה את זה? כל חדש שנגנו שבעים דף גמרא עם רש"י ותוספות, וכאשר היו נוסעים בשביל להבחין אף אחד לא מדבר בדרך מלה לבטלה כי חבל על כל רגע, ולכן היו משננים הרבה. זה מפעל יחיד, שאי אפשר לתאר את זה. וכאן הוא נשא אשה ונולדו לו עוד ילדים. ועוד אחד שלישי שיבדל לחיים ארפים, רבי ישראל מאיר לאו, שבגיל שמונה היה בשואה, והצאיים (י"ש) אמרו לו: מה אתה שוה? אתה לא "פרודוקטיבי" כלומר לא עושה כלום. אמר להם: לפני שנה הייתי מעביר חפצים ובקבוקים מכאן לשם וכו', אני לא עושה כלום! אמרו לו: אתה יודע לדבר פה ויש לך פה הדבור, נשאר אותך. השאירו אותו בחיים, והיום הוא הדרשן מספר אחד בעולם, הוא יכול לדבר עם ערבים, נוצרים וכל הפושעים שבעולם, ולשכנע אותם שאות הארץ שלנו, ולא תוכלו לקחת אותה מאתנו. יאבדו הם ואף כי יצא בהם, והארץ הזאת תשארו שלנו. (גליון 160 אותיות ב' - ד' והערה 7).

חיבה

סבו תלמיד מרן והוא התכתב עם הרב פרי חדש.

תשובה לחידה מנצחת בעלון הנוח. תשובות ניתן לקנות כסך בית נאמן 079-9270505 שעות 21 ובחיי ליום שישי וסוכות נא לשלוח התשובות עד יום ראשון ברוב פתרונות ושאלות קוראים: פתרונות לגליון 205 - ילדי גאולה גליון 160 פתרונות לחידה: ילדים הסיבוב בחסות על מילות מורמוליה? דברי מרן שליט"א בהערה 24: פעם כשהיינו ילדים קטנים היה לנו עריסה של ילדים, עריסה אחת כחולה ואחת אדומה. בשבילי ובשביל רבי צמח, ובא ע"ה אמר לנו תביאו את המיטות האלה להסב עליהם. אמר אלו: "מיטות זה ובסוף" (אסתר א, 1)... האדום כנגד הורב והבהיר כנגד הכסף, ובאמת זה היה מוזב ומספק, אדרכת היו משפחות יותר מדאי... אבל בשבילנו זה היה כמו מוזב וכסף. וככה שנינו מיטות הסיבה כמו שצריך. הוויכוח: תורם תשובות: קרית נת פתרון מי בתמונה: מרן האנון הגדול רבי שמואל הלוי ווינר זצ"ל בעל שבט הלוי: הוויכוח: אחי אליהו דן - חולון פתרונות לגליון 206 - ילדי גאולה גליון 161 פתרון החידה: שלישיית שבעיני אף שאינו שבעיני. מנתב טוב לאכול סעודה שלישית שבעיני על פסח אל שאל חל שבט. הוויכוח: נריה טירס - בעת עדה פתרון מי בתמונה: מימון לשאול, מרן הראשונים לציון, האנון הגדול רבי אליהו בקשי' זיוון זצ"ל, האנון הגדול רבנו עבדי' יוסף זצ"ל, ויבילת האנון הגדול רבי שלמה עמאר שליט"א. הוויכוח: משפחת סערון - אופקים.

ידע ידע

- א. מנהג קדמוני לקרא מסכת "אבות" בין פסח לשבועות. בפרקי אבות יש חמשה פרקים, והפרק הששי הוא לא משנה אלא ברייתא, ולכן פותב בתחלתו: "שנו חכמים בלשון המשנה, ברוח שבוחר בהם ובמשנתם", כלומר זה לא משנה אלא בלשון המשנה, כי אם לא כן מה זה "שנו חכמים בלשון המשנה"? הרי אף פעם לא כתוב כך. למה הוסיפו את הפרק הששי? כדי שיהיו ששה פרקים לשש השבתות מפסח עד שבועות בדייק, ולמה זה נקרא
- "פרקי אבות"? הטעם הפשוט לזה, שהתנאים הכתובים שם הם אבות שלנו שמדריכים אותנו. (גליון 108 אותיות י"א וי"ב, וראה עוד שם אות י"ח ובגליון 60 אות ב' בשם הגר"א).
- ב. לרבי יוסף חיים זצ"ל [הבן איש חי] יש ספר על פרקי אבות שכתב בילדותו, ונקרא "ברכת אבות", ויש לו ספר אחר על פרקי אבות שכתב בזקנותו ונקרא "חסדי אבות". (גליון 7 הערה 11).
- ג. בפסוקי הפא יום האזכרה של מרן רבי שאול פהו זצ"ל מחבר ספר "לחם הבננים". הוא כתב ספר על הגדה של פסח ונקרא לו "עריבי פסחים", ולפני כמה שנים הוא